

איש חי
רב פעלים
רודף צדקה וחסד
ר'
משה שניצר
ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני-ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סוכר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה
החשובה וודפת
צדקה וחסד
מרת
ורדה שניצר
ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

י"ו ע"ב ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א וע"י קרן ברכה ומוטי זיסר

גליון מס' 819

מסכת יבמות ק"כ - כתובות ה' ♦ אבות ב', ט"ו - ג', ג'

בס"ד, י"ב שבט תשע"ה

השבוע בגליון

- ♦ ההבדל בין "רוב" ל"חזקה"
- ♦ תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם - הדרן למסכת יבמות
- ♦ מידת השלום של חז"ל
- ♦ ארבעה מיני שלום
- ♦ בפסיקת חז"ל משתנה הטבע

♦ אדם שנוקק לעדים שישבעו על תאריך הולדתו

- ♦ אדם שנפצע אנושות מכדורים או פגזים
- ♦ רימון התפוצץ בשוחה
- ♦ נפל מנהר ונפגע ממוקש
- ♦ "ריגלא"
- ♦ להקביל פני רבו בראש חודש?

דבר העורך

**בעוד 1799 ימים
מסיימים את הש"ס**

הדפים הבלים - העדות המוצקה

לפני כמה שנים נראה תלמיד חכם נכבד בבני ברק, נושא ערימת ספרים אל מתקן הגניזה. לשאלת ידיו הסביר, כי אלה הם כרכי הש"ס שקיבל לחתונתו, ומאחר שכרכתם בלתה זה מכבר ודפיהם החלו לנשוך, רכש לעצמו ש"ס חדש ואת הש"ס הישן הוא מוביל לגניזה. לאחר שעות אחדות הוא נראה שב מן הגניזה ובדיו ארבעה כרכים ישנים. "מה אירע?", נשאל בעל הספרים, והשיב: "רעייתך אמרה לי, כי אינה מבינה כיצד אפשר להוציא מן הבית את הספרים הדהויים. הכך נאה לבית בישראל שבארון הספרים יהיה ש"ס חדש ובוהק? אגא, השב את הש"ס הישן למקומו, ויראו צאצאנו וצאצאי צאצאנו את הכרכים הדהויים, שנספגו בשנים ארוכות של עמל בתורה. הצלחתי להוציא מן הגניזה ארבעה כרכים", השיב בחיוך קורן.

לומדי הדף היומי זוכים השבוע לסיים את מסכת יבמות, בסיעתא דשמיא.

רבים מהם יניחו בסיוק רב בארון הספרים את מסכת יבמות, ינשקו בחום את כריכתה הדהוייה אשר תעמוד כאלף עדים ותזעק: בעל הבית קובע עיתים לתורה.

דף קכ/ב מעידין על המגוייד

אדם שנפצע אנושות מכדורים או פגזים

גמרתנו מביאה את מחלוקת רבי שמעון בן אלעזר וחכמים, בדינו של אדם "מגוייד". רש"י (קכ/א, ד"ה ואפי') מבאר, כי "מגוייד" הוא אדם שנמלא פצעים וחתכים מדקירות חרב. מחלוקתם היא, אם ראו אדם במצב זה ולאחר מכן לא יספו לראותו, אם ניתן להתיר לאשתו להנשא מתוך הנחה כי בוודאי לא שרד, או שמא יתכן שהתאושש מפצעיו האנושים. חכמים סוברים, כי יש להניח שמת ואיננו, אך רבי שמעון בן אלעזר חולק וסובר "שיכול לכוות ולחיות", כלומר, מאחר שניתן להרפא מפצעים אנושים על ידי חימום המכה באש, אין להתיר לאשתו להנשא, שמא עלה בידי בעלה להכוות את פצעיו.

על מחלוקתם מוסיף רבא, כי גם חכמים מודים, שאם נדקר אדם בסכין מלובנת, אין להתיר לאשתו להנשא, מפני שהסכין עצמה מכווה את הפצע וקיים סיכוי שלא ימות. כדעתו של רבא הורו פוסקים רבים להלכה (ט"ז אה"ע סימן י"ז ס"ק מ"ד, אך ראה עצי ארזים שם ס"ק קנ"ח), שאין להתיר לאשה להנשא על סמך עדות שבעלה נדקר אנושות בסכין או בחרב מלובנת.

על אודות הלכה זו קיימים נידונים רבים. הראשון שבהם הוא נידונם של הראשונים והפוסקים אם מדובר אף במי שנפצע במקום שנעשה "טריפה", ובכל זאת מפני שנפצע בסכין מלובנת חוששים שמא חי, או שמא מדובר רק במי שנפצע אנושות והחשש לחייו נובע מפני ריבוי החבלות ועוצמתן ולא מפני שנעשה "טריפה".

חומר איסור אשת איש: הלומד את הגמרא מעלה בלבו תמיהה, מדוע חוששים כי פצוע כה אנוש נותר בחיים? ובכן, החידושי הרי"מ כותב, כי אכן מעיקר הדין אין חשש, וניתן להתיר לאשתו להנשא, אך מפני חומר איסור אשת איש, החמירו חכמים לחשוש לאותו מיעוט שנותר בחיים מפני הסכין המלובנת [יתכן שדבריו הם רק אם נעשה מגוייד במקום שמטריפין].

חז"ל קבעו, איפוא, גדרים למקרים סבוכים בהם איש לא ראה שהבעל שבק חיים לכל חי, אך ראו כי נפצע אנושות.

לסוגייה זו השלכה רבת משמעות לעניין הנפצעים מקליעים, פגזים או רימונים. לצורך פיצוץם או תאוצתם של אלה, מציתים אבק שריפה, חומר נפץ, שהוא המאיץ אותם למטרתם, ובפגזים הוא אף מפוצץ את תרמיל הפלדה של הפגז והופך אותו לרסיסי מתכת חדים ופוצעים.

זעילוי נשמת

הרב **אליעזר טיברגר** ז"ל
 ב"ר יוסף ז"ל
 נלב"ע י"ב שבט תשנ"ה
תנצב"ה
 הונצח ע"י המשפחה שיחי

זעילוי נשמת

הר"ר **יהודה אריה לינצר** ז"ל
 ב"ר שמואל ז"ל
 נלב"ע י"ב שבט תשע"א
תנצב"ה
 הונצח ע"י בנו ידידו עו"ד
 הר"ר **שמואל לינצר** ומשפחתו שיחי - פ"ת

זעילוי נשמת

מרת **יהודית גיפמן** ע"ה
 בת ר' יוסף חיים ז"ל
 נלב"ע י"א בשבט תשס"ח
תנצב"ה
 הונצחה ע"י בנה ידידו הר"ר **אילן גיפמן** הי"ו
 ומשפ' שיחי - גבעת שמואל

לעילוי נשמת

הר"ר **אליעזר גליק** ז"ל ב"ר יוסף שלמה ז"ל
 נלב"ע י"א בשבט תשמ"ג **תנצב"ה**
 הונצח ע"י בתו והתנו **לוסיאן גלדצהלר** הי"ו

נר ה' נשמת אדם

השימוש בחומר הנפץ אף מחמם את הקליעים, הפגזים והרימונים; משכך דנו הפוסקים, אם יש לדונם כמכת חרב מלובנת, שלדברי הכל, אם נראה אדם נפגע אנושות מקליע, פגז או רימון, אין בכך די כדי להתיר לאשתו להנשא, אם יותר לא ראוהו ולא נודע מה מצבו.

רימון התפוצץ בשוחה: בין המקרים הרבים שנידונו בספרי השו"ת, אנו מוצאים בשו"ת עצי חיים (אה"ע"ז סימן כ"ה) שלפניו הובא סיפורם של שני אנשי צבא יהודים שאחד מהם ישב בתוך שוחה וחבירו שעמד בסמוך שמע שני רימונים מתפוצצים בתוך השוחה. לאחר מכן הוא ראה כי החייל שבשוחה נפגע בגולגלתו מן הרימונים ומסרו לטיפול לשני חובשים נוכרים. לאחר זמן מה אמרו לו החובשים, כי לא הצליחו להצילו והם קברוהו. השאלה שעלתה היא, אם ניתן להתיר לאשתו להנשא על סמך הדברים הללו. בין היתר הוא מסתפק, אם מאחר שרסיסי הרימון חמים - אין להתיר לאשתו להנשא, שמא ניצל, אך בכל זאת הוא מעלה אפשרות שרסיסים של רימון אינם ברזל מלובן.

העצי חיים אינו מסביר את צדדי הספק שלו, אך הם התפרשו בדברי פוסקים אחרים, כלהלן.

נפל מנהר ונפגע ממוקש: מקרה עצוב אחר הובא בפני בעל צור יעקב (שו"ת, חלק א' סימן ק"ג). חיילים אחדים עמדו על גשר, ואחד מהם נפל לנהר, פגע ממוקש שהתפוצץ ואף נפגע מרסיסי תותחים שנורו על האיזור. מכאן ואילך לא נראה האיש וכאשר ביקשו להתיר לאשתו להנשא לאור התפוצצות המוקש וההפגזות, כתב בעל צור יעקב כי לפצצות יש דין של סכין מלובנת, מפני שהחלקים הפוגעים רותחים ומלובנים, וממילא קיימת אפשרות שחייו של החייל ניצלו.

ברם, בשו"ת זקן אהרן (וואלקין, חלק א' סימן ע"ג) נוקט, כי פצצות ויתר מרעין בישין מסוג זה, אינם כסכין מלובנת. הוא מספר, כי למסקנה זו הגיע לאחר שהרהר לעצמו, כי לא יתכן שמייצרי כלי המשחית ייצרום באופן שהתרופה למכתם תלוייה בהם עצמם. לפיכך הוא חקר, בדק ומצא שחלקי הברזל אכן אינם מלובנים, ולפיכך מי שהגיע למצב "מגוייד", רח"ל, מפצצות וכדומה, אינו נכלל בדברי רבא, שהנפצע בסכין מלובנת, אין אשתו רשאית להנשא.

מעניין לציין, כי באוצר הפוסקים (סימן י"ז ס"ק רנ"ז אות ח' בהג"ה) הביאו בשם מומחים, שחומם של כדורי רובה ורסיסים אינו עולה לטמפרטורה שמעל 80 מעלות צלזיוס, וממילא אין להם דין של כלי זיין מלובן.

דף קכא/ב - קכב/א שהיאת תלתא ריגלא
"ריגלא"

המושג "ריגלא" מופיע בתלמוד פעמים רבות. מהתחקות אחר פירושי רש"י והראשונים עולה שיש לו משמעויות אחדות. לרוב, 'ריגלא' מציין דרשה שנמסרה בענייני הרגל. אולם, בעיתויה של דרשה זו אנו מוצאים פירושים שונים.

רש"י כאן אומר, שמדובר על דרשה ב"הלכות פסח - בפסח". כלומר, בחג עצמו. גם במקומות נוספים פירש כן (ראה חולין ע"ז א/ו ע"ב). יש מקומות שפירש שהכוונה לשבת שלפני הרגל (ראה בכורות ס"א), ויש שפירש שהכוונה לשלושים יום שלפני הרגל שבו דורשים בהלכות הרגל (ראה ב"ק קי"ג א וסנהדרין ז' ב ומנחות ז' א).

יש שהעירו שאין סתירה בדבר: הרי משה תיקן לישראל שיהיו דורשים הלכות פסח בפסח והלכות חג בחג (סוף מגילה), ועוד אמרו ש"שואלים ודורשים קודם לרגל שלושים יום" (פסחים ו' ב). גם הדרשות שנמסרו לפני הרגל וגם אלו שנמסרו ברגל עצמו כונו "ריגלא". מעבר לכך היתה דרשה מיוחדת בשבת שלפני הרגל. אכן, יש בגמרא מקומות אחדים בהם נזכר במפורש "שבתא דריגלא" (ראה מנחות ז' א).

אחד מחכמי ירושלים, הגרמ"ל זקש זצ"ל, חשף תואר המופיע בירושלמי על אמוראים מסויימים - "רגיל" (ראה מגילה פרק ב' הלכה ד' וכן עירובין פרק ג' הלכה ו'). כך למשל נאמר "רב חנינא רגיל". הכוונה היא, שאותם אמוראים, ובמקרה האמור - רב חנינא, היו דרשני הריגלא, ועקב כך נתכנו "רגיל".

יש לציין שבהבנה זו שהיו שלושה "ריגלא", ביאר רבי ראובן מרגליות גמרא שעמדו בה רבים. הגמרא (סוכה כ"ב) לומדת שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל מהפסוק הנאמר באשה השונמת שהלכה לאלישע ונשאלה על ידי בעלה (מלכים ב' ד/כג) "מדוע את הולכת אליו **לא חודש ולא שבת**". משמע שבחודש ושבת יש ללכת.

להקביל פני רבו בראש חודש? השאלה המתבקשת היא, וכי יש חיוב להקביל פני רבו בשבת או בראש חודש? ובכן, לגבי "שבת" הגאון מוילנא זצ"ל מבאר כי "שבת" היינו: חג, רגל, כנאמר בתורה "וספרתם לכם ממחרת השבת" - ממחרת הפסח.

ומה לגבי ראש חודש? הקיים חיוב להקביל פני רבו בראש חודש? רבי ראובן מרגליות מבאר את הדברים באופן הפותר את כל התמיהות באחת. כבר אמרנו, שעסקו בהלכות הרגל חודש לפני הרגל, וכן בשבת שלפני הרגל, וברגל עצמו. קבלת פני הרב נועדה לשמוע מפיו דברי תורה והלכות. לפיכך יש להקביל פני הרב בחודש שלפני החג, בשבת שלפני החג, או בחג עצמו. מעשה זה של השונמת היה בעת מות ילדה כאשר היה בעלה עם הקוצרים. הוי אומר לא היה זה יום החג או יום השבת. שאלה, איפוא, בעלה, מדוע את הולכת אליו הלא אין זה עתה גם "חודש", כלומר החודש שלפני החג וגם לא "שבת",

בקשר לכך, קיבלנו מאחד הקוראים הנאמנים מעשה מרגש שאירע בעיירה פונוביז, וראוי מעשה זה להתפרסם לרגל סיום מסכת יבמות.

באחד הימים התפרסמה בעיירה הידיעה, כי מובילים לקבורה "שמות", דפים קרועים מספרי קודש שבלו, ובמעמד הקבורה ידרוש הרב, הגאון רבי יוסף כהנמן זצ"ל. כל אנשי העיירה התאספו למעמד. לומדי תורה, בעלי מלאכה, ישישים וכו'. **ארגזי** הגניזה הוצבו בבית המדרש, וכל הקהל נעמד על רגליו עם כניסת הרב, אשר נשא בפניהם נאום אותו לא שכחו לכל ימי חייהם.

יהודים יקרים! **ראיתי** כי יש מכם שענייהם דומעות. לא קלה עליכם ההשתתפות במעמד קבורה של ספרי קודש. אך אני אומר לכם, שישו ושמחו בשמחת התורה! כל אב ואם צוהלים ומאושרים עת בגדי ילדיהם מתבלים ומתחוררים, נקרעים ויוצאים מכלל שימוש. ברוך ה', הילדים בריאים, מתרועעים, משחקים, פעילים ובעלי מרץ. חסדי ה'. הכי היו שמחים אם הבגדים היו נותרים שלמים בארון הבגדים, ה' ירחם! שמחתם רבה וגדולה.

יהודי פונוביז! היקרים! ברוך ה', קיבלנו לידינו ספרים חדשים ושלמים ועשינו מהם "שמות" לגניזה. הביטו בארגזים הגדושים וראו דפי גמרא, משניות, חומשים, סידורים, ספרי תהילים, שו"ת"ם ועוד, ועוד. העיירה לומדת תורה! כולנו, ללא יוצא מן הכלל, השתמשנו בספרים עד שהם בלו. **הבה** נברך כולנו את כל בתי המדרשות שבעולם, כי יהיה גורל ספריהם כגורל הספרים של בית המדרש שלנו...

הקהל ליווה את ה"שמות" לקבורה בשמחה שאין לה קץ, ובמרץ של התחלה חדשה התמלאו בתי המדרשות ביתר שאת, כדי להגות בתורה בספרים החדשים. **לומדי** הדף היומי, אשר עמלו במסכת יבמות, כפי דרגתם, וודאי מזדהים עם הדברים. סוגיות לא קלות היה עליהם לצלוח, נושאים מורכבים וסברות סבוכות. אך ברוך ה', בעזרת הרבנים מגידי השיעורים די בכל אתר ואתר, העושים מלאכת קודש בהרבצת תורה לכלל ישראל, זכינו להגיע עד הלום, ורבים משיבים לביתם מסכת יבמות דהוייה, אך גדושת אושר.

ומעניין לעניין באותו עניין. **לפני** שנים נכלאו בחורים מיישבת נובארדוק בכלא הרוסי, ונוצרה אפשרות להגניב אליהם דפי גמרא. לא באופן רשמי. השלטונות לא אפשרו זאת, כמובן. הם הרי נאסרו מפני שלמדו תורה. מאן דהוא העלה אפשרות לעטוף בדפי גמרא את מוצרי המזון המובאים להם אל בית הכלא. גדולי ישראל שנשאלו אם אפשר לעשות כן, השיבו בחיוב, שהרי לצורך לימוד תורה נעשה הדבר. רגע לפני שארגנו דפי גמרא, שאל אחד המשתתפים אם כדאי לקחת דפי גמרא חדשים או דפי גמרא ישנים. הדעת נותנת, אמר, כי אין ראוי לקחת דפי גמרא חדשים, בוהקים, אלא דפים בלויים. אולם, אחד מגדולי ישראל שנשאל בעניין השיב להיפך! אם נוצר צורך לעטוף מוצרי מאכל בדפי גמרא, לא לעשות זאת בדפים חדשים שעדיין לא למדו בהם, לא בדפים שכבר עמלו ושקדו בהם!

★ ★ ★

אשר לסיים את מסכת יבמות בלא להביא את דברי הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, מחולל ומייסד הדף היומי, בעת סיום מסכת יבמות בורשא: **בשלהי** מסכת יבמות מספרת הגמרא, שרבן גמליאל ראה ספינה מיטרפת בים ועל סיפונה רבי עקיבא, והיה רבן גמליאל מצטער על אבדו. להפתעתו, ביבשה הופיע לפניו רבי עקיבא ודן עמו בענייני הלכה. "אמרת: לו בני מי העלך? אמר לי דף של ספינה נדמין לי וכל גל וגל שבא עלי נענעתו לי ראשי". **תקופה** זו של רבן גמליאל ורבי עקיבא, ביאר רבי מאיר שפירא בדרך הדרוש, היתה אחת התקופות הקשות בחיי העם. היהדות איבדה את עצמאותה המדינית ומרכזה הרוחני. נגזרו עליה גזירות שלא יכולה היתה לעמוד בהן. גדולי האומה טכסו עצה, היאך להציל את האומה מאובדן רוחני. מה עשה רבי עקיבא? הוא הקהיל קהילות לומדי תורה רביים, עד שהעמיד עשרים וארבעה אלף תלמידים.

כלומר שבוע הרגל. מכאן למדנו, שבזמנים כגון אלה יש ללכת לנביא ולרב (קונטרס ירחי זכלה עמוד ע"ד).

מדוע חייב אדם להקביל פני רבו? משהגענו עד הלום, נציין חקירה יפה, האם ההלכה ש"חייב אדם להקביל פני רבו ברגל", היא מן ההלכות שבין הרב לתלמידו מפני כבוד הרב, וזמן קיומה נקבע ברגל, או שמא עיקר הלכה זו הוא מהלכות הרגל, שהנהגת הרגלים היא שהתלמיד בא לרבו. מן הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ו' הלכה ז'), אשר מביא בהלכות תלמוד תורה את ההלכה שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל, משמע שמהלכות כיבוד הרב נובעת הלכה זו, שהרי לא הביאה בהלכות הרגלים. גישה זו הולמת את פירושו הנזכר של רבי ראובן מרגליות, כי כבר חודש לפני הרגל ניתן לקיים את ההלכה של הקבלת פני רבו. לו הלכה זו נובעת מדיני הרגל, היאך ניתן לקיימה חודש לפני כן? הכי יכול אדם לקיים מצוות "שמחה" חודש לפני הרגל!?

דף קכא/ב אכלו כוורי לחסא

אדם שנזקק לעדים שישבעו על תאריך הולדתו

בניגוד לימינו, לפני שנים רבות לא התקיים רישום מסודר של ילודים ותאריכים. מעשה באדם ששלטונות מדינתו ציוו עליו להתגייס לצבא. בהגיעו לטעון בפניהם כי זה מכבר עבר את גיל הגיוס, השיבו לו כי אך אם יביא בפניהם שני עדים שישבעו לגבי גילו - יאמינו לו ויפטרוהו מן הגיוס. משביקש האיש להביא את שני הוריו מולידיו, נענה בשלילה... "עליך להביא שני עדים חיצוניים!". ביקש, איפוא, היהודי לזמן שניים מחבריו אל הוריו, כדי שישמעו מהם את גילו וכך ישבעו בפני השלטונות. האמנם מותר לעשות כן?

השאלה הוגשה לפני הגאון רבי צבי פסח פראנק זצ"ל (שו"ת הר צבי, יו"ד סימן קפ"ז), אשר בראשית דבריו מחלק את התשובה לשני חלקים. אם עליהם להשבע כי **זוכרים** הם את עת לידתו - אינם יכולים לעשות כן ואסור להם להשבע. ברם, אם הם מתבקשים להשבע כי **יודעים** הם את תאריך הולדתו, יכולים הם להשבע, אחר שישמעו את התאריך מהוריו.

כראייה לדבריו מביא הרב פראנק את המסופר בסוגייתנו.

הגמרא מספרת שרב נחמן נשבע על מותו של אדם בשם חסא. רב נחמן לא ראה מעודו את חסא מת, אלא שמע עד המעיד כי חסא טבע במים. עד זה אף לא ראה כי חסא מת, אלא שטבע במים, אך מאחר שקיים "רוב", שרוב הטובעים מתים, יש כאן "רוב" שניתן לסמוך עליו אף לעניין שבועה ועל כך סמך רב נחמן [אמנם, לענין היתר עגונה, אין האשה מותרת אם אלה "מים שאין להם סוף", מפני שלגבי היתר נישואין חוששים למיעוט מפני חומרת איסור אשת איש]. טעם הדבר, לפי שכשם שעד אחד נאמן לגבי איסורים, וניתן לסמוך עליו שבשר זה כשר או שמפירות אלה הופרשו תרומות ומעשרות, וכדומה, כך גם ניתן לסמוך עליו לגבי איסור שבועה.

ההבדל בין "רוב" ל"חזקה": משעסקנו בשבועה בהסתמך על "רוב", הבה נתוודע לדבריו של הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל, הי"ד, המביא את גמרתנו ומעיר, כי אך בהסתמך על "רוב" ניתן להשבע, אך לא ניתן לעשות כן בהסתמך על חזקה.

נניח שאדם נתן גט לאשתו, אך מהלך נתינת הגט לא עבר למישרין אלא התעורר ספק אם הגט חל. דינה של אשה זו כאשת איש גמורה, אף להחמיר, שהבא עליה דינו מיתה, לפי שדין "חזקה" מותירה על כנה. כשם שעד התעורר הספק היתה אשת איש, כך גם לאחר מכן תמשיך להיות מוחזקת כאשת איש. ברם, האם ניתן להשבע שהיא אשת איש? לא! שכן, לעומת דין "רוב" המברר את המציאות [היינו: התורה קובעת כי ניתן לסמוך שכן היא המציאות ואין צורך לחשוש למיעוט], דין "חזקה" הקובע לנהוג כפי שהיה, אינו מברר את המציאות אלא קבעה התורה דרך הנהגה למקרים מסופקים, אך החזקה אינה קובעת את מציאות הדברים, אם הגירושין חלו או לא חלו (קובץ שיעורים כתובות אות ע"ד. ועיין בקובץ שיעורים חלק ב', בקובץ ביאורים על הש"ש אות ד' ה' י"ג).

מהאמור, עולה, איפוא, חילוק בין רוב לחזקה. שניהם דינים שיש לנהוג על פיהם במקרה של ספק, אבל כאשר יש "רוב", אמרה תורה לסמוך עליו **כבירור** שכן המציאות, לעומת דין "חזקה", שדינו **"הנהגה"**.

[ראוי לציין, כי כל האמור הוא ב"רובא דליתא קמן", כלומר, רוב התלוי במנהגו של עולם. ברם, ב"רובא דאיתא קמן", כגון, רוב חנויות מוכרות בשר כשר ואחת מוכרת בשר טריפה, הבשר הנמצא בשוק מותר מדין "רוב" ואין זה רוב מדין "בירור". ראה קוב"ש ש"ס].

דף קכב/ב תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם

תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם - הדרן למסכת יבמות

"אמר רבי אלעזר, אמר רבי חנינא: תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם, שנאמר: וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִשְׁלָמוּ בְּיָמָיו..."

במאמר זה סיימו רבינא ורב אשי, עורכי התלמוד הבבלי, את מסכת יבמות, ושלוש מסכתות נוספות, ואמרו דורשי רשומות, כי הן רמוזות במילה **"בנין"**: ברכות, נזיר, יבמות, כריתות.

"בני מי העלך?" שאלו רבן גמליאל. מהו הסוד באמצעותו הצלחת להעלות את הרמה הרוחנית של האומה?
דף של ספינה נזדמן לי" - דף גמרא, היה להצלת העם...

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: תד. 471 בני ברק, פפס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

לעילוי נשמת

ר' **משה פריימן** ז"ל

ב"ר אליהו ז"ל

נלב"ע י"ז בשבט תשס"ה

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

אבי מורי

הר"ר **אלתר יוסף מאירוביץ** ז"ל

ב"ר זאב ז"ל נלב"ע י"א בשבט תשל"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו

הר"ר **אברהם זאב מאירוביץ** ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **שמחה אריה אנסבנר** ז"ל

ב"ר ברוך מרדכי וציפורה יבדלחט"א

נלב"ע אור ל"ז בשבט תשס"ז

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

ר' **משה חי רחמים** ז"ל

בן תמר ע"ה נלב"ע י"ג בשבט תשמ"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר **יצחק הרלינג** ז"ל

בן ר' משה צבי ז"ל נלב"ע י"א בשבט תשס"ו

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

מרת **רייזל מלכה לאופר** ע"ה

בת ר' שמואל זאב הלוי ז"ל

נלב"ע ט"ו שבט תשע"א

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת

ר' **ישעיהו עברוני** ז"ל

ב"ר מרדכי ודינה ז"ל נלב"ע ט"ו בשבט תשס"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

מידת השלום של חז"ל: המהרש"א כותב, כי לא לחינם דווקא מסכתות אלו מסתיימות במאמר זה, ואת הסיבה לכך שמסכת יבמות מסתיימת במאמר זה הוא מסביר בכך שיש בה הלכות ופרטי דינים הנראים, כביכול, עקרו חז"ל דינים מן התורה, כגון, "משום עיגונא אקילו בה רבנן" ועוד. לפיכך הדגישו רבינא ורב אשי, כי אינם עקירת דברים מן התורה, אלא יסודם במידת השלום של חכמינו זכרונם לברכה, שלא תבאנה נשים לידי עיגון.

ארבעה מיני שלום: הערוך לנר מוצא טעם משותף לכל ארבע המסכתות, שעניין כולן הוא השלום. ארבעה מיני שלום יש: בין אדם לקב"ה. בין אדם לחבירו. בין איש לאשתו. בין הגוף לנשמה, וארבע המסכתות רומזות להן.

מסכת ברכות עוסקת בדיני קריאת שמע, ברכות ותפילה, שעניינם, כי בכל ענייני חייו יתאחד האדם עם בורא העולם.

מסכת יבמות עוסקת בהקמת שם לאחיו המת - שלום בין אדם לחבירו. מסכת נזיר עוסקת בהתנזרות מן היין, עליו אמרו חז"ל, שהרואה סוטה בקלקולה יזיר עצמו מן היין, המביא לידי פירוד - שלום בין איש לאשתו.

מסכת כריתות עוסקת באיסורי כרת, המפרידים בין הגוף לנשמה - שלום בין הגוף לנשמה.

בפסיקת חז"ל משתנה הטבע: הגר"ש רוטשילד שליט"א כותב הסבר נפלא, בספרו פירות תאנה, לחתימת מסכת יבמות במאמר "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", על פי המבואר בספרים הקדושים, שפסקי חז"ל בהלכה חורצים גורלות לחיים. בספר דברי יחזקאל (עה"ת שבת קמ"ב) מבאר, מדוע כה החמירו חז"ל ב"מים שאין להם סוף" [אדם הטובע במאגר מים שקצהו אינו נראה לעין], שלא להתיר לעגונה להנשא? לפי שאילו היו מתירים לאשתו להנשא ודאי היה הבעל מת! ורק לאחר שפסקו לאיסור, הביאו חז"ל לעולם אפשרות שינצל הבעל. לפי זה הוא מבאר את האמור בגמרתנו, על מעשה שאירע באדם שטבע במים שאין להם סוף, ולא התירו חכמים את אשתו. למחרת בא הבעל חי וקיים לביתו ומצא את בני ביתו בוכים, יושבים אבלים. אמר רבי: "כמה גדולים דברי חכמים!". הדברי יחזקאל מפרש כי כוונתו היא, שבקביעתם שהאשה אסורה, הוכיחו חז"ל את גדלותם, שבכחם לפעול ולשנות את הטבע, להציל את הנטבעים [ועיי"ש מה שהביא עוד בשם הפני מנחם].

לאור הדברים הללו, מתבאר באופן נפלא מדוע נחתמה המסכת ב"תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", שבפסקי דיניהם תלמידי החכמים מכריעים גורלות לחיים, והם הבונים את העולם.

ותן חלקנו
חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר
 בכל יום משנה אחת
 הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם!
חייג עכשיו: 1-700-500-151
 או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

חדש! מסכת כתובות

עם הלכות שמיטה
 לרגל שנת השמיטה

הדפסה מהודרת, אותיות מאירות
 עיניים, צבע ייחודי להקלת הלימוד

משנה יומית מבוארת

להזמנת הגמרא: 1-700-500-151

